

Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola
styrelsen@friaskolan.se

Rektorn vid Skarpnäcks Fria skola
Eva-Britt Lilja Rönnholm
info@friskolan.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Skarpnäcks Fria skola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Skarpnäcks Fria skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Skarpnäcks Fria skola besöktes av Skolinspektionen den 22 och den 23 maj 2013.

Fakta om skolan

Skarpnäcks Fria skola är en fristående skola som ligger i stadsdelen Skarpnäck i Stockholms kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass samt grundskola årskurserna 1–9. Under innevarande läsår bedrivs dock ingen verksamhet i årskurserna 8–9 men kommer att påbörjas igen från och med läsåret 2013/2014. Vid tillfället för tillsynen har Skarpnäcks Fria skola 83 elever. Av dessa går 16 elever i förskoleklassen och 45 elever deltar i fritidshemmets pedagogiska verksamhet. Skarpnäcks Fria skola leds av en rektor. Huvudman för skolan är Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola med organisationsnummer 769602-1463.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Med anledning av det låga elevantalet i skolan går det inte av Skolverkets nationella statistik (SIRIS) att utläsa andelen elever i årskurs 3 som i Skarpnäcks Fria skola år 2012 uppnådde kravnivån på samtliga delprov i ämnena matematik respektive svenska. Av skolans egen redovisning av kunskapsresultaten i årskurs 3 framgår dock att 67 procent av eleverna i matematik respektive 74 procent i svenska uppnådde kravnivån på samtliga delprov. Motsvarande andel för riket var enligt Skolverkets statistik 72 respektive 74 procent. Vidare framgår av skolans egen redovisning av kunskapsresultaten i ämnena matematik respektive svenska för samma år att 80 respektive 74 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3.

I såväl de naturorienterande som de samhällsorienterande ämnena var det enligt skolans bedömning 100 procent av eleverna som år 2012 uppnådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper i årskurs 3.

Årskurs 6

Med anledning av det låga elevantalet i skolan går det inte av Skolverkets statistik att utläsa andelen elever i årskurs 6 som i Skarpnäcks Fria skola år 2012 uppnådde kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska.

Av skolans egen redovisning av kunskapsresultaten i årskurs 6 framgår dock att 75 procent av eleverna i såväl engelska som matematik samt 100 procent av eleverna i svenska uppnådde kravnivån på samtliga delprov. Motsvarande andel för riket var enligt Skolverkets statistik 87, 79 respektive 82 procent. Vidare framgår av skolans egen redovisning av kunskapsresultaten att 100 procent av eleverna i såväl engelska som svenska samt 75 procent av eleverna i matematik bedömdes uppnå kunskapskraven i slutet av samma läsår.

I såväl de naturorienterande som de samhällsorienterande ämnena var det enligt skolans bedömning 100 procent av eleverna som år 2012 bedömdes uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare framgår av skolans sammanställningar för samma år att samtliga elever bedömdes uppnå kunskapskraven i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik, slöjd samt teknik.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik för år 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 159 poäng i årskurs 9, jämfört med 211 poäng för riket. De föregående fyra åren har meritvärdet i Skarpnäcks Fria skola varierat mellan 199 som lägst (år 2011) och 237 som högst (år 2008). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen år 2011 var 67 procent (med anledning av det låga elevantalet redovisas i SIRIS ingen statistik för år 2012). Motsvarande andel för riket år 2012 var enligt SIRIS 77 procent. Under de senaste fem åren har andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen varierat mellan 67 procent som lägst (år 2011) och 93 procent som högst (2008). Andelen elever som år 2012 var behöriga till såväl gymnasieskolans högskoleförberedande program som yrkesprogram var enligt Skolverkets statistik 100 procent.

Helhetsbedömning

Av tillsynen framgår att kunskapsresultaten i Skarpnäcks Fria skola är låga. Skolan är medveten om de låga kunskapsresultaten och har analyserat orsakerna till dessa samt påbörjat arbetet för att alla elever ska nå kunskapskraven.

Skolinspektionen bedömer dock att skolan behöver se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven. I arbetet för att eleverna ska nå kunskapskraven behöver skolan även förbättra studieron genom att utarbeta och förankra ordningsregler under medverkan av eleverna.

Tillsynen visar att skolans rektor tar ansvar för att det under medverkan av skolans personal bedrivs ett systematiskt arbete som även dokumenteras. Dock måste skolan se till att verksamheten i fritidshemmet tydligare framgår i detta arbete.

Av tillsynen framgår att huvudmannen behöver se till att samtliga lärare som undervisar skolans elever är anställda av huvudmannen samt har utbildning för den undervisning som de bedriver. Vidare behöver skolan se till att det för eleverna finns elevhälsa med tillgång till kurator.

Vad gäller verksamheten i fritidshemmet bedömer Skolinspektionen att den stimulerar elevernas utveckling och lärande och är en integrerad del av skolans såväl pedagogiska- som värdegrundsarbete.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de brister som identifierats, att det i skolan bedrivs ett hälsofrämjande och pedagogiskt arbete och att rektorn tar ansvar för att skolans personal arbetar utifrån läroplanernas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 oktober 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö**Bedömning**

Skarpnäcks Fria skola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna och se till att de implementeras och följs upp i skolans verksamhet.

Motivering

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

I samband med de dokumentstudier som genomförts vid tillsynen har Skolinspektionen tagit del av ett dokument benämnt "Skolenhetens ordningsregler". Av dokumentet framgår att det finns skriftliga regler för de respektive klasserna i skolan men även att det finns gemensamma regler för hela skolan. Vidare framgår av dokumentet att de klassrumsregler som finns tagits fram vid klassråden och att skolans gemensamma regler tagits fram i samverkan mellan skolans elevråd och personal. Vid de samtal och intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever i Skarpnäcks Fria skola ger eleverna dock uttryck för att de inte varit med vid utarbetandet av ordningsreglerna eller att de överhuvudtaget inte känner till att det finns ordningsregler i skolan. Vid intervjuer med såväl lärare som rektorn redogör de för att eleverna medverkat vid utarbetandet av skolans ordningsregler bland annat genom att det vid framtagandet av dessa genomförts diskussioner i såväl klass- som elevråd. När Skolinspektionen berättar vad eleverna ger uttryck för förvånas såväl lärare som rektorn av detta. Vid intervjuerna med såväl elever, lärare som rektorn framkommer även att studieron varierar, något som även resultaten av de enkäter som Skolinspektionen har genomfört inför tillsynen antyder. Av enkätresultatet för vårdnadshavare till elever i Skarpnäcks Fria skola, som 30 vårdnadshavare besvarat, framgår att 40 procent svarar "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på påståendet "mitt barn har studiero under lektioner och arbetspass". Vid intervjuer med lärare redogör de för hur de arbetar för att komma tillrätta med den varierande studieron. Detta bekräftas vid intervjun med eleverna där de ger exempel på hur lärarna arbetar med detta och redogör för att lärarna ingriper om någon elev uppvisar ordningsstörande beteende. Med anledning av ovanstående är det angeläget att de ordningsregler som finns såväl förankras som följs upp i skolan.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister avseende skolans ordningsregler. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola föreläggs därmed att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Skarpnäcks Fria skola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att fritidshemmets kvalitetsarbete dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal samt elever och ska dokumenteras.

I samband med de intervjuer som Skolinspektionen har genomfört vid tillsynen framkommer flera exempel på hur det systematiska kvalitetsarbetet genomförs, såväl i grundskolan som vid fritidshemmet. Av de dokument som Skolinspektionen har tagit del av framkommer dock inte hur kvalitetsarbetet avseende verksamheten i fritidshemmet genomförs. Vid intervjuerna redogör såväl fritidshemspersonal, lärare som rektorn för att de inte har tänkt på att det systematiska kvalitetsarbetet avseende verksamheten i fritidshemmet tydligare bör dokumenteras.

Tillsynen visar att det finns brister avseende dokumentationen av fritidshemmets systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola föreläggs därmed att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 6 § skollagen

Personalkompetens**Bedömning**

Skarpnäcks Fria skola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som huvudman och rektor ska vidta för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

I Skarpnäcks Fria skola finns lärare i grundskolan som är tillsvidareanställda före den 1 juli 2011 som saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Dessa lärare undervisar i ämnena idrott och hälsa, musik och slöjd. Enligt rektorn är hon medveten om detta och ser för närvarande över lärarbehörigheten på skolan.

Tillsynen visar att det finns brister inom området personalkompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola föreläggs därmed att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 13, 18 och 19 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Skarpnäcks Fria skola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att det för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet finns tillgång till kurator.

Motivering*Elevhälsa*

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Tillsynen visar att eleverna i Skarpnäcks Fria skola har tillgång till elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Dock framkommer av tillsynen att tillgången till kurator är mycket begränsad. Enligt rektorn köper skolan in denna tjänst vilket vid tillfället för tillsynen innebär att kuratorn finns på plats på skolan för mottagning en timme per månad. Elever uttrycker för Skolinspektionen att detta är i alltför begränsad omfattning. Vid det avslutande samtalet med rektorn berättar hon att omfattningen på tjänsten kan komma att öka om bedömningen är att så behövs. Med anledning av de behov som såväl lärare som rektorn vid intervjuerna menar att eleverna i skolan har bedömer Skolinspektionen att det är angeläget att så sker.

Tillsynen visar att det finns brister inom området erbjudande av utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola föreläggs därmed att avhjälpa bristerna.

Skolan öppen för alla

Enligt skollagen ska varje fristående förskoleklass och grundskola vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan.

I samband med de dokumentstudier som genomförts vid tillsynen av Skarpnäcks Fria skola har Skolinspektionen tagit del av huvudmannens stadgar. Av dessa framgår följande under 4 §, "Intagning av barn beslutas av styrelsen. Intagning förutsätter att förälder redan är medlem eller att medlemskap samtidigt kan beviljas". Representanterna för huvudmannen, som liksom övriga personer i styrelsen för Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola är relativt nya på sina poster, ställer sig vid intervjun frågande till att denna paragraf finns i stadgarna och redogör för att skolan är öppen för alla. Något som enligt dem bland annat bekräftas av att skolan idag har flera elever vars vårdnadshavare inte är medlemmar i föreningen. Vidare redogör de för att denna paragraf snarast kommer att tas bort från föreningens stadgar. Efter tillsynsbesöket har skolan till Skolinspektionen redovisat reviderade stadgar som justerats på föreningsstämman 13 juni 2013. Av dessa framgår under 4 §, "intagning av barn till skolan sker utan krav på föräldrars medlemskap i föreningen".

Med anledning av ovanstående avstår Skolinspektionen från ingripande avseende "skolan öppen för alla".

Författning

2 kap. 25 §, 9 kap. 17 § och 10 kap. 35 § skollagen

Huvudmannaskap och godkännande**Bedömning**

Skarpnäcks Fria skola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Huvudmannaskap och godkännande.

- Se till att samtliga lärare som undervisar skolans elever är anställda av huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska ett godkännande avse viss utbildning vid en viss skolenhet och huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna. Enligt skollagen medges inte möjlighet att överlämna undervisning till en annan huvudman på annat sätt än vad som följer i dessa bestämmelser.

Av tillsynen framgår att undervisningen i hem- och konsumentkunskap och från och med nästa läsår i franska och tyska sker i en närliggande skola som har en annan huvudman än Skarpnäcks Fria skola. Undervisningen i dessa ämnen genomförs av lärare som är anställda av en annan huvudman än den för Skarpnäcks Fria skola. Verksamheten vid Skarpnäcks Fria skola bedrivs således inte alltid av den huvudman som erhållit godkännandet. Rektorn bekräftar vid intervjun att hon är medveten om detta.

Tillsynen visar att det finns brister inom området huvudmannaskap och ägande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola föreläggs därmed att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 5 och 8 §§, 23 kap. 3 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Skarpnäcks Fria skola en anmärkning.

Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 18 oktober 2013.

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen.

I de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte alltid tydligt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Som exempel framgår i en individuell utvecklingsplan följande under rubriken "Mål att uppnå för respektive ämne/område", "Att bli bättre på att läsa på engelska och svenska. Att lära sig mer i NO, framförallt om biologi. Att lära sig om SO".

Med anledning av att arbetet med bedömning och betygssättning i övrigt motsvarar författningarnas krav bedöms bristen som mindre allvarlig. Personal- och Föräldrakooperativet Skarpnäcks Fria skola föreläggs tilldelas därför en anmärkning.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Johan Pellberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).